

opusdei.org

Ako vo filme: Začína sa odpočítavanie

Vstupujeme do prvého Ježišovho zázraku. Radosť manželov. Dráma, keď začína dochádzať víno. Zásah Márie. Práca služobníkov. Úžas starejšieho. Svätý Ján nám ukazuje, ako sa udial prvý zázrak, ktorým Kristus prejavil svoju slávu.

19.08.2024

Scenár filmu je zvyčajne starostlivo premyslený. Udalosti sa nedejú náhodne, ale sledujú dobre

premyslenú logiku. Všetko smeruje k vrcholu príbehu, kde divák nachádza význam toho, čo doteraz videl, alebo kontempluje hlbokú zmenu, ktorou prechádzajú postavy.

Ježišova smrť a jeho zmŕtvychvstanie boli vrcholom našej spásy. Tento okamih bol starostlivo pripravovaný počas rokov. Vidíme to jasne už na začiatku verejného života Pána. Na svadbe v Káne začal Kristus odpočítavanie do svojej hodiny, ktorá mala byť zároveň hodinou jeho matky.

Nápoj, ktorý potešuje srdcia

Židovský národ mal vo zvyku oslavovať svadby veľkolepo. Ich oslavy mohli trvať približne týždeň. Ak rodina a priatelia prišli na túto príležitosť zďaleka, trvanie hostiny malo vyvážiť únavu z cesty. Svätý Ján hovorí o svadbe, ktorá sa konala v Káne Galilejskej (porov. Jn 2,1-12), nachádzajúcej sa niekoľko

kilometrov od Nazareta. Medzi pozvanými sa spomínajú Mária, ako aj Ježiš so svojimi učeníkmi.

Svadba prebiehala pravdepodobne ako mnohé iné v tom čase. Svadobný sprievod vchádza do Kány s nevestou, ktorá má na hlave veniec z kvetov a je obklopená priateľkami s lampášmi v rukách. Ženích a jeho priatelia ju priviedli z domu jej rodičov a hostina sa práve začína. Keďže ide o najdôležitejší deň ich života, novomanželia zabezpečili dostatok jedla a pitia. Ale zrazu si niekto uvedomí problém: víno začína dochádzať.

Nejde o hocijaký nápoj: je to nápoj, ktorý rozveseľuje ľudské srdcia. Potvrdil to kráľ Dávid v žalmoch (porov. Ž 104,15) a predovšetkým to ukázal Ježiš Kristus, keď si ho zo všetkých prvkov zeme vybral ako ten, ktorý bude premenený na jeho vlastnú krv. Navyše, na vtedajšej

svadbe mala jeho dôležitost rozhodujúci význam. Nielen preto, že prispievalo k zábave, ale aj preto, že to bol jeden z najhlbších symbolov radosti, ktorú dvojica prežívala pri spojení na celý život. V skutočnosti je víno súčasťou židovského svadobného obradu. Najprv sa pripraví pohár, z ktorého muž a žena pijú ešte ako snúbenci. Potom rabín alebo iná vážena osoba prednesie sedem požehnaní zasnúbenia. Na záver snúbenci opäť pijú. V tomto momente už zdieľajú ten istý pohár ako manželia.

Bol to v konečnom dôsledku nemalý problém. Pokračovať v oslave iba s vodou by bolo tragédiou, a reputácia novomanželov by bola určite ovplyvnená. Nevieme však, či si hostia už všimli nedostatok vína. Evanjelium len zdôrazňuje, že to bola Mária, ktorá si to uvedomila (porov. Jn 2,3). Pravdepodobne to zistila vďaka svojmu materinskému

pohľadu. Ona sa neuspokojovala s povrchným vnímaním vecí, vedela rozpoznať problémy druhých. Jej materinský pohľad ju okamžite priviedol k tomu, že si všimla, že niečo nie je v poriadku a že to spôsobí hlboké trápenie jej priateľom. Zároveň však vedela, ako pomôcť prinavrátiť stratenú radosť. „Božia veľkosť ide ruka v ruke s obyčajnosťou, s každodennosťou. Je vlastné žene a pozornej gazdinej všimnúť si nedostatok, starať sa o tie malé detaily, ktoré robia ľudský život príjemným: a takto konala Mária.“^[1]

Približuje sa hodina

Mária zasahuje rozhodne. Neváha. „To, čo sa má vykonať, vykonaj. Bez váhania a bez ďalších ohľadov.“^[2] Rýchlo sa priblíži k svojmu synovi a bez okolov mu povie, aká je situácia:

„Nemajú víno“ (Jn 2,3).

Možno divák, ktorý túto scénu kontempluje prvýkrát, očakáva, že Ježiš okamžite zasiahne, aby vyriešil problém. Koniec koncov, išlo o pomoc priateľom, a navyše ho o to žiadala jeho vlastná matka. Namiesto toho však Pán odpovedá:

„Čo mňa a teba do toho, žena? Ešte neprišla moja hodina.“ (Jn 2,4).

Divák tak môže byť sklamaný z takej zdanlivo chladnej odpovede. Ježiš sa totiž nielenže obracia na svoju matku výrazom, ktorý syn dnes bežne nepoužíva (žena), ale navyše by sa mohlo zdať, že sa od problému dištancuje, akoby hovoril: To nie je náš problém, nech si to vyriešia sami. Aby sme pochopili tento výrok, je potrebné pozrieť sa na celý kontext Evanjelia podľa Jána. Evanjelista totiž mnohokrát spomína Ježišovu hodinu. „...ale nik nepoložil naň ruky, lebo ešte neprišla jeho hodina“ (Jn 7,30); „Nadišla hodina, aby bol

Syn človeka oslávený“ (Jn 12,23);
„Ježiš vedel, že nadišla jeho hodina
odísť z tohto sveta k Otcovi.“ (Jn 13,1);
„Otče, nadišla hodina: Osláv svojho
Syna, aby Syn oslávil teba“ (Jn 17,1).

Jedným slovom, jeho hodinou je kríž.
To, čo Pán predkladá Márii, nie je len
dočasná námietka. Môžeme
predpokladať, že počas rokov
skrytého života Ježiš svojej matke
aspoň stručne vysvetlil, ako
uskutoční vykúpenie. Ak to neskôr
najmenej trikrát oznámil svojim
učeníkom, je logické predpokladať, že
o tom hovoril hlbšie s tou, ktorá bola
povolaná ho sprevádzať až k nohám
kríža. Mária teda musela pochopiť
význam tejto odpovede. Ježiš nechcel
prejaviť ľahostajnosť, ale pripraviť
pôdu na to, aby ona urobila
rozhodnutie. On mal za nás obetovať
svoje telo a kosti, ale jeho telo a kosti
boli telom a kosťami jeho matky.

Vykonanie zázraku v tom okamihu by znamenalo odhaliť jeho spásne poslanie. A toto poslanie by malo svoj vrchol práve na kríži. Ak by Ježiš vyhovel žiadosti svojej Matky, priblížil by sa moment, keď jej meč prebodne dušu (porov. Lk 2,25). Nie náhodou ju po druhýkrát nazve „žena“ práve tam, na Kalvárii, keď ju kontempluje pri svätom Jánovi. „Žena, hľa, tvoj syn!“ Potom povedal učeníkovi: „Hľa, tvoja matka!“ A od tej hodiny si ju učeník vzal k sebe.

Prijať dobré víno

Nebolo potrebné viac slov. Mária chcela začať odpočítavanie do hodiny svojho Syna. Prišla priamo k sluhom, ktorí boli poverení podávaním vína, a bez toho, aby vedela, ako sa zázrak uskutoční, im povedala:

„Urobte všetko, čo vám povie“ (Jn 2,5).

Tieto slová sú poslednými, ktoré Evanjelium zaznamenáva z úst Panny Márie. Je to akoby dedičstvo, ktoré zanecháva svojim deťom, pretože to bolo to, čo zhrnulo celý jej život: plniť Božiu vôľu. Bolo to to, čo vždy robila a čo ju urobilo hlboko šťastnou, najmä od chvíle, keď jej anjel oznámil zvesť. V Káne sa prijala rozhodnutie, ale nesnažila sa Pánovi diktovať, čo má urobiť. „Mária všetko zveruje do Božieho súdu. V Nazarete odovzdala svoju vôľu, ponorila ju do Božej vôle: ‘Hľa, služobnica Pána; nech sa mi stane podľa tvojho slova’ (Lk 1,38). Toto zostáva jej základným postojom. Takto nás učí modliť sa: nesnažiť sa presadzovať pred Bohom našu vôľu a naše túžby, nech sú akokoľvek dôležité alebo rozumné, ale predložiť ich jemu a nechať na neho, aby rozhodol, čo chce urobiť.“^[3] —

Služobníci sa dali k dispozícii Ježišovi. A on, ukazujúc na kamenné nádoby pripravené na očisťovanie,

im povedal: „Naplníte nádoby vodou“ (Jn 2,7). Služobníci pravdepodobne nevideli veľký zmysel v slovách Pána. Ak chýbalo víno, nedávalo veľký zmysel naplniť tie nádoby vodou. Navyše, vzhľadom na kapacitu každej nádoby – približne päťdesiat litrov – sa táto úloha zdala byť pomerne náročná. Podobná dilema sa objavuje v živote každého človeka, keď cíti, že mu niečo chýba. Srdce túži po víne, ktoré by uspokojilo jeho najhlbšie túžby, a Kristova ponuka naplniť ho svojou láskou sa môže zdať náročná alebo dokonca zdanlivo neuspokojivá. Chcem víno, nie vodu. Ak mi ponúkaš toto, budem hľadať inde.

Služobníci si však možno spomenuli na to, čo im povedala Mária: „Urobte všetko, čo vám povie.“ A možno práve kvôli dôvere, ktorú k nej mali, sa rozhodli naplniť nádoby až po okraj. Keď skončili, Ježiš im povedal: „Teraz načrite a zaneste

starejšiemu.“ A oni zanesli. Keď starejší ochutnal vodu premenenú na víno - on nevedel, skade je, ale obsluhujúci, čo načierali vodu, to vedeli -, zavolať si ženícha a vravel mu: „Každý človek podáva najprv dobré víno a horšie až potom, keď si hostia upili. Ty si zachoval dobré víno až doteraz.“ (Jn 2,8-10).

Boh zvyčajne necháva to najlepšie víno na neskôr. My ľudia zvyčajne konáme opačne: začíname s nadšením, dávame do každého projektu to najlepšie zo seba, ale nakoniec, keď sa dostaví únava a možno aj netrpezlivosť, ponúkame to menej kvalitné. Táto dynamika sa prejavuje dokonca aj v hriechu. Najprv ponúka víno, ktoré sa zdá byť dobré – úspech, bohatstvo, potešenie. A až potom, keď sa už vypilo, srdce pocíti jeho dôsledky: uvedomí si, že to nestálo za to. Božie víno, naopak, môže spočiatku vyzerať náročne, pretože si vyžaduje úsilie naplniť svoj

život len vodou Božej lásky,
odmietajúc iné „ľahšie“ nápoje. Ale
práve takto nám Pán pripravuje víno,
aké nikdy predtým neexistovalo.
Voda premenená na víno môže tiež
pripomínať, že cesta, na ktorej
nájdeme túto lásku, vedie cez vodu
obyčajného každodenného života, a
nie cez likér veľkých výnimočných
činov. Srdce potom zažíva radosť z
vítazstva, učí sa neuspokojiť sa s
hocijakým vínom a chápe múdrosť
Máriiných slov: „Urobte všetko, čo
vám povie.“

Ježiš nestvorí víno z ničoho, ale
využíva úsilie sluhov a vodu z nádob
určených na očisťovanie. Tie isté
nádoby, ktoré mali obsahovať
nečistoty hostí, teraz prijímajú víno
premenené Bohom. Tento zázrak sa
opakuje aj dnes. Pán môže premeniť
vodu našej slabosti, to, za čo sa
možno hanbíme, na cestu, ktorá nás
vedie k svätosti, kde nás Boh očakáva
na najlepšej hostine. „Nemusíš sa

báť, že ľudia uvidia tvoje osobné nedostatky, tie tvoje aj moje,“ kázal svätý Josemaría, „mám potrebu ich zverejniť, rozprávať o svojom osobnom boji, o mojom úsilí napraviť sa v tomto alebo inom aspekte, aby som bol verný Pánovi. Úsilie vykoreniť a prekonať tieto slabosti už samo osebe ukazuje na Božie cesty.“^[4] —

* * *

Svätý Ján uzatvára rozprávanie o svadbe takto: „Toto urobil Ježiš v Káne Galilejskej ako prvé zo znamení a zjavil svoju slávu. A jeho učeníci uverili v neho.“ (Jn 2,11). Začiatok verejného pôsobenia Krista nebol obzvlášť nápadný. Možno by mohol vykonať svoj prvý zázrak v Jeruzaleme, na očiach mnohých ľudí, napríklad veľkolepým uzdravením. On sa však rozhodol pre nenápadnosť malého mestečka a jednoduchú, domácu potrebu, ktorá

sa týkala jeho priateľov. A práve toto znamenie prebudilo vieru učeníkov, pretože okrem toho, že odhalilo jeho moc, ukázalo aj jeho starostlivosť o záležitosti ľudí, ktorých miloval.

„Navrhujem cvičenie, ktoré nám môže veľmi prospieť. Skúsme dnes hľadať medzi našimi spomienkami znamenia, ktoré Pán vykonal v našom živote. Nech si každý z nás povie: vo svojom živote, (...) aké náznaky vidím jeho prítomnosti? Sú to znamenia, ktoré uskutočnil, aby nám ukázal, že nás miluje; zamyslime sa nad tým ťažkým okamihom, v ktorom mi Boh dal pocítiť svoju lásku... A položme si otázku: akými diskretnými a starostlivými znameniami ma nechal pocítiť svoju nehu? Kedy som pocítil Pána najbližšie, kedy som pocítil jeho nehu, jeho súcit?“^[5] Uznanie všetkých týchto znamení – veľkých aj malých – ktoré Ježiš v nás vykonal, nám môže pomôcť objaviť, podobne ako v

prípade jeho učeníkov, že „Boh sa zaujíma aj o maličkosti svojich tvorov: o tie vaše aj moje a volá nás jedného po druhom naším vlastným menom. Táto istota, ktorú nám dáva viera, nás vedie k tomu, aby sme sa na všetko, čo nás obklopuje, pozerali novým svetlom, a hoci všetko zostáva rovnaké, uvedomujeme si, že všetko je iné, pretože všetko je prejavom Božej lásky.“^[6] —

Táto scéna tiež zdôrazňuje, že Mária nie je ľahostajná k našim potrebám. Sama si uvedomuje, čo nám chýba, a ako dobrá matka je pripravená urobiť všetko potrebné, aby nás videla užívať si to najlepšie víno. „Máriino srdce, ktoré nedokáže neprejsť súcit s nešťastnými (...), ju podnietilo, aby sama prevzala úlohu orodovníčky a požiadala Syna o zázrak, aj keď ju o to nikto neprosil (...). Ak táto dobrá Pani konala takto bez toho, aby ju niekto žiadal, čo by urobila, keby ju o to prosili?“^[7] —

[1] Sv. Josemaría, *Es Cristo que pasa*, č. 141.

[2] Sv. Josemaría, *Cesta*, č. 11.

[3] Benedikt XVI, *Homília*, 11-IX-2006

[4] Sv. Josemaría, *Boží Priateľia*, č. 163.

[5] Pápež František, *Príhovor pri modlitbe Anjel Pána*, 16-I-2022.

[6] Sv. Josemaría, *Es Cristo que pasa*, č. 144.

[7] Sv. Alfonz M. z Liguori, *Sermones abreviados* 48,2,1.

Luis Miguel Bravo

sk-sk/article/zacina-sa-odpocitavanie/
(26.03.2025)